

„Стармали“ излази 10. 20 и последњег дана у сваком месецу. Годишња цена 4 ф., погоднија 2 ф., на 3 месеца 1 ф. За Србију, Црну Гору, и друге крајеве на целу годину 50 гр., на по год. 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

ИЗДАЊЕ ШТАМПАРИЈЕ А. ПАЈЕВИЋА.
У Новоме Саду 10. Октобра 1880.

ГОДИНА ТРЕЋА

Писма и све што се тиче уредништва, нека се пише на адресу Др. Илије Огњановића у Новом Саду. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампариију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врсте.

Најновија мода.

Зашт' о моди лист наш ћути?
Многи нам чангриза, —
— Ево, роде, нове моде,
Управ' из Париза!

У Паризу већ се носи,
И даље се шири, —
А та мода налази се
На нови шешири.

Ти шешири могу бити
За сваку сезону;
Ти шешири могу бити
По разном фазону.

Могу бити ужи, нижи,
— А на њима вал;
Могу бити шири, виши,
То је tout egal.

Те шешире можеш купит'
Ил примит' на дар, —
Једна справа генијална:
То је главна ствар.

Па кад цура сагне главу
Ништа не зборећи,
Та јој справа вратне жиле
Притисне, пригњечи.

А притисак тај учини
(Преко нада свију)
Да цурица порумени
Управ' до ушију.

Тако може да се стиди
Неколико сати;
Дигне-л главу — федер пусти —
Бледило се врати.

Виспрена је ова мис'о,
Ја јој не знам мане!
Диван је то проналазак
У данашње дане!

Те шешире за цело ће
Купит' свака дама
(Која нема свога стида,
Урођена срама).

* * *
Не знам само, да-л се ове
Генијалне справке
Могу метут' и на неке
Панакамилавке!

Вамбус.

Телеграфски де пешке.

Све силе Стармалом. Шта вели Стармали о новој ситуацији?

Стармали свима силама. Вели, да је настала последња четврт.

Све силе Стармалом. Па шта треба да се ради?

Стармали свима силама. Треба да се претплати.

Све силе Стармалом. Да се претплати на на-
следије Турске?!!

Стармали свима силама. То не, — јер турско наследство има легалних наследника; — него на „Стармали“, који од своје публике очекује по једну демонстративно-колективну (банк)ноту.

Шетња по Новом Саду.

LIV.

Како је сада на дневном реду по мађаривање, то би за Нови Сад од преке потребе било, да се подигну мађарски курзови за алвадије, пекарске шегрте, кестенџијнице, дротаре и чивутске „хандлере“, јер ови још никако да науче мађарски, него још непрестано, као да смо још у Војводини, вичу без зазора: „Алвеее!“, „Три нове пааар!“, „Кијееестена лееепи, врући! — Кијијестееен!“, „Лонце крпит' шерпењеее!“ и „Имате што на продај?“ Почетак је већ учињен у Пешти, где је недавно један полицај отерао са плаца жену што продаје кестење, јер је немачки нудила свој еспап: „Heisse Maroni!“, дакле је Немцима наметала кестење, а није хтела и за Мађаре да вади кестење. С тога је прошла, као и немачко позориште пештанско — забранили су јој радити, те ће као и немачки глумци остати без хлеба и ићи да проси, но питање је хоће ли и то умети мађарски, ако не уме, нека дође на новосадски вашар, ту ће зацело научити просити на мађарском језику. И алвадијама би требало забранити викати „Алвеее!“, и за мађарско уво пријатније ће бити чути из српских уста: „Аувеее!“ То није тешко научити, а учитеља за тај посао имамо хвала богу доста. Пекарски шегрти ако не усхтедну људски, треба им забранити продавати кифле, пак ће морати скорим обуставити плаћања и пасти под конкурз, а то данас није никаква срамота ни чудо, јер кад то може да пасира великој господи у Бачкој, да направе огроман дуг и дођу под конкурз, зашто неби и мањим духовима, као што су пекарски шегрти. Кад неће да дођу на мађарски курз, а они ће на конкурз. — Што се тиче дротара, њих би требало, ако неће да уче мађарски, осудити на роботу, и то да крпе (место шерпења и лонаца) разбијене у двобоју главе, пукнуту свезу између турских и мађарских софга, крњу шерпењу равноправности у Угарској, расцопан лонац слоге између разних народности, подерану тепсију благостања нашег и т. д. Што се чивутских „хандлера“ тиче, они ће већ научити мађарски, за њих ме није брига, већа ми је брига за оне, који ће с њима имати посла.

Али само нек смо ми живиздрави, научићемо ми већ и мађарски. Само ће нам тешко бити оно што већ знамо — да заборавимо. Хемијске стихије, из којих је наша крв састављена, и које се зову: Душан, Обилић, Доситеј, Јован Рајић, Србија, Црна Гора, српски манастири, православна вера, име, језик, — вечите су и немају хемијског „валфервандшафта“ са туђим стихијама, те с тога се бојим, да ће нам немогуће бити заборавити, а научићемо ми већ лако све штогод хоћете, јер дао нам је бог доста разума и духа. **Аб.**

Чист рачун

поднесен са синовљомскромности нашој отачаској влади.

Две епархијске скупштине, које се жале са повреде аутономије и ишту

сабор, — представљају, рецимо, угарски Срба Трећину.

Две епарх. скупштине, које нису масла ради распуштене, престављају, рецимо, уг. Срба Трећину.

Три епарх. скупштине, које би Анђелић и Грујић врло радо сазвали, кад не би унапред знали шта ће закључити, представљају, рецимо, угарских Срба Трећину.

Suma Sumarum Цео српски народ.

Од овога одбите (као што и ми одбијамо) једно турско чегртало и једно недељно клеветало, и онда тек остаје: **Чист, овејан српски народ**, — који не иште ништа туђе, него само своје рођено, од Бога и од закона му дато право, да бар у својој школи и у својој цркви буде сам своје среће ковач.

Грађа за немачки буквар.

LI.

Чаша је: глас;
— И многи су ђаци
На гласу јунаци.

LII.

„Пестер Лојдов“ стубац
Немац вели: спал'те!
— А шта друго знамо
Нег — да послушамо!

LIII.

Ми велимо: чаека,
Немац вели да је: доле.
— Иди море, иди море!
Та дабогме да је доле
— Ако није горе.

LIV.

Брат се зове: брудер,
— Макар што се брудер Јаша
Братски не понаша.

LV.

Сир се зове: кезе,
И добар је мезе;
Све кезове можеш појест',
Само не — Бо-кезе.

LVI.

Пољаци су: поле
Одавно названи,
Поле, велс Пруси,
Поле Аустријани
То је ваљда шала, —
Јер сви знамо да су пољску
Поделили на три тала.

Б у к в и ц е.

Ћ.

Ћак. — На многим универзитетима се зове „ѓак“ онај, који радо игра у кавани карте и билијара; неки приповедају, да се даје кадгод видети и на предавању.

Ћерам. — По манастирима су већином подземни извори (за пиће), те с тога тамо мрзе на ѓерам, нити им треба.

Ћубре. — Има га доста и на књижевним ливадама.

Ћеп. — Код Новосађана значи то исто, што код других људи значи ѓеп.

Ћаво. — Код нас Срба „ђаво“ значи „шаљивчина“. До душе лепа шала, пећи у паклу живе људе! Благородан занат! иначе мора бити да је ѓаво велики лумп, јер пословица каже, да ѓаво никад не спава.

Ћерђев. — Код пенѓера никад не ваља девојка да седи са ѓерђевом, јер знате како је оној „тети“ пасирало, кад је гледала кадета, те „тргла ѓерђев па разбила пенѓер!“ Туђом штетом ваља да се користимо. **Аб.**

Грађа за мађарски буквар.

LXXV.

Пуно је : теле ;

Пуно је, да како, —

Али не баш свако.

LXXVI.

Зло се зове : рос ;

Наше цвеће бога проси,

Да га само така

Роса не ороси.

LXXVII.

Мађар каже да је теј

Кад му дадеш млека ;

— А од краве можда мисли

Да је апотека.

LXXIX.

Мађар кад што има

Онда каже : ван !

Чујете-л' Хрвати,

То је добро знати.

LXXX.

Мржњу зове : ѓилелем,

Љубав зове : серелем ;

Давно мислим, које би се могло

Олакше поднети, —

Јер и једно и друго

Са лемањем прети.

LXXXI.

Дигерину црну

Мађар зове : мај ;

А кад види много зоља,

Вели то је рај ;

— То би строго забранио

Да сам полицај.

То је зато.

Свугде човек нађе школу. —

Кад сам био у Стамболу,

Млогом чему не бих ук ;

Питао сам неког чичу

У шареном каѓтанчићу :

Зашт' се зове „е у нук“ ?

То је зато, старац рече,

Кад већ моје име неће

У унуку живет' ком,

Прозваше ме тако свуде,

Нека барем у нук буде

У имену мом.

Лека.

Грађа за латински буквар.

I.

У старих Латина

Во је био : бос ;

— У времена нова

Наћи ћеш волова

У лепим чизмама

И у калочнама.

II.

Молбеницу Латини су

Петицијом звали ;

— Петица је ваљда била плата

Старих адвоката.

(Сад је — тако рећи,

И сам форшус већи).

III.

Њива ј' била : рус ;

— Русија је сада море,

Не да, да је други оре.

IV.

Латин није вик'о,

Он је само влам'о ;

— А кога је окламао,

Тај је викао.

V.

Радим : аго ! радим : аго !

Тако и сад Бошњак каже,

Ал му не помаже.

VI.

Прва земља : тера прима :

— Ово дубљег смисла има,

Земља тера са свог лица,

А у крило своје прима.

Допуна речнику

исправљеном у логичном смислу.

- Постеља. — (Учитељ т. ј. онда кад нема шта да једе).
- Галиција. — (Лабораториум, где се пречишћују галице).
- Помодар. — (Човек, који је мало истучен, па није сасвим модар).
- Викар. — (Лармација).
- Бригада. — (Неплаћена порција).
- Коначна расправа. — (Кад се размршују замршени конци).
- Вајат. — (Статуа).
- Попустљив човек. — (Који уме говорити као какав свештеник).
- Винодолац. — (Киселица).
- Дупликат. — (Кућа двокатница).
- Тековина. — (Кад се отаче вино).
- Костурница. — (Кавез, у који туре тицу коса).
- Удивителна. — (Тинта).
- Контеза. — (Жена, којој се шиљу многе конте).
- Порок. — (Иберциер).
- Журналиста. — (Она листа, кад се купе прилози за кога, да не умре од глади).
- Ражањ. — (Кад се жање раж).
- Кошара. — (Молер, гомбар, везиља, маршандмода).
- Смрчак. — (У вече, кад сунце седне).
- Лисабон. — (Кад се абонираш на новине које излазе у Фуксовој штампарији).

Ситни догађаји.

Један калуђер, који редовно чита „Недељни Лист“ и „Турски Народ“, — добио водену болест.

Један ђак горко се јадикује што није добио ни најмању стипендијцу, — макар само да има на цигаре.

Једна госпа у Н. ономад је била тако „расејана“, да је већ почела ницати.

Друга госпа у истом месту била је такођер расејана, али у мањем степену, — па шта је урадила у својој расејаности! — Промешала је своју децу, а истукла карте.

За г. П., који је до сада целога свог века био зеленаш, кажу да је сад већ сазрео (за в....).

Једна нова млада, која је дошла у пуну кућу једног економа, а у институту, где се васпитала није научила ништа радити, предлаже своме мужу, да пошљу све краве у — музеум.

Брудер Јаша препоручује чистоћу српског језика, и вели: не треба никада казати „хиљада“, него „тисућ“. (Дабогме, јер њему тисуће долазе од Тисе).

У ш т и п ц и.

‡ Види се по свачему да смо ми Срби мањи, него други свет. Ономад у вече гледим с пијаце: Десно иноверска гостионица зелени „венац“ („кранц“), а лево у српској читаоници „венчић“ („кренцхен“)! Наше је све умалително!

△ Из Сарајева нам пише наш пријатељ Х. З., да су у Хрватској и Босни апотекари подигли парницу против листова „Устава“ и „Слободе“ с тога, што ови продају без обртничке дозволе и без апотекарске дипломе средство за спавање, што су до сада само апотекари уз лечнички рецепт смели чинити.

□ Даклем велики жупан бачки Громон дошао је, као што новине јављају под стечај (конкурз). Тако је то. Ко хоће нагло да стече, тај лако дође под стечај.

× Мој пријатељ Т. рече ми ономад зачуђено: Ја не знам каква су то господа код нас! На другом месту прикупљају господа порцију, те тако људи морају да плаћају, а код нас место тога — терају порцију!! Па кад је терају, ко ће онда доћи да плати?

Аб

П у с л и ц е.

Ових дана имаће Паришке пиљарице забаван приказ. Стари принц Наполеон уступиће свој престо (на коме је тако дуго и срећно владао) своме сину, нека и он види, како је то водити бригу о благостању тако неблагодарног народа. Тог дана неће бити у целом Паризу никакве друге комедије.

Школска деца ишту, да им се земљопис предаје по Кутнер-Мајеру, али да се и Србија узме, каква је негда била (за време Душаново).

Владика Кенгелац хоће да сазове још једну епархиску скупштину; — заборавио јој је приповедати шта је снивао оне ноћи, кад ће да се опраси покојне бабе Јуле крмача. А то је врло интересно.

Бан Пејачевић био је у Пешти, — и израдио је на чисто. Сад кореспонденц-карте у Хрватској немају наслов само мађарски, него и — француски.

Богиња позоришне уметности, Талија, благодари Мађарима, што су је научили нешто ново. Живим — вели — толико стотина и стотина година, у разним земљама, и међу разним народима, и — да сам пре месец дана умрла, не бих знала шта је то: брахијум.

Уредник „Недељне клеветаљке“ хвали се да има већ три стотине предбројника, — а тужи се да нема више само четир **Тисуће** фр. субвенције.

Сви српски песници, и живи и мртви, и садањи (можда чак и будући) завиде Мити Живковићу, што има Милче, које спава у палати. (Види 39. бр. „Јавора“.) — То заиста још није дочекао српски песник.

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ћира. Како се оно зове директор гвоздених путова у Србији.

Спира. Директор гвоздених путова у Србији зове се Поливка.

Ћира. Ето видиш! Све што је угодно узме нам Србија. А како би Поливку требали за наше улице, где човек лети хоће да се угуши од прашине.

Ћира. — Како се извињују Срби Сомборци, што су допустили да им се сокаци помаћаре.

Спира. Они веле: Ларифари! Улице, имена, наслови то су све привремене ствари, — али наша немарност и равнодушност, то је нешто вечито.

Ћира. Да ти нешто кажем, али на уво да нико не чује.

Спира. Па де брате, реци ми.

Ћира. Говори се да Др. Ј. С., Др. В. Ћ. и други одабрани чланови српског народа и саборски посланици, хоће да се селе из Осека.

Спира. А зашто, ако бога знаш?

Ћира. Срамота им је да и даље живе у такој општини, која није кадра да натера свога председника да сазове скупштину.

Спира. Е, бога ми, кад се строго узме, имају и право.

Ћира. Даклем генерал Тир хоће опет да копа нов канал, који би скопчао Дунав са јадранским морем. Питање је само је-ли он дорастао за тај огроман посао.

Спира. Ја држим да је потпуно дорастао за тај посао.

Ћира. А по чему ти то судиш.

Спира. По томе, јербо је већ доказао да уме правити морске канале.

Ћира. Тако је, и није друкчије.

Ћира. Еле сад се већ и то доказује да Ракоцијев марш није композиција мађарска, — него чешка.

Спира. Но, ако се још и то докаже, па мађарски веселаци стану од Цигана искати натраг оне фуџигере и хундертерке, које су им у разним прилакама за тај марш подавали, ето ти да се роди, поред толиких нерешених питања, још и Циганско питање.

Јавна предавања.

(Нов циклус.)

Поштована публико!

Као што (из свега) видим, ми смо они исти, стари, који смо били и лане; или (ако строго узмемо) сад смо још за годину дана старији, — то јест ми мушки, јер женске (особито ако строго не узмемо) можда су од тога доба за коју годину и млађе.

Ову нашу стару истоветност навео сам само за то, да не би ко од мене искао програма. Јер ко може у данашње време имати програма, — кад не знамо шта ће се догодити? Н. пр. ако буде мира,

ми ћемо у неком потпомагати левицу; ако буде рата, ми ћемо се поуздати у десницу. — Ако нам мету брњицу, ми ћемо бити пасивни; ако добијемо много новаца, да исплатимо сав дуг, и још да нам остане, — ми ћемо бити активни. — Ако нам буде слободно изабрати патријара, ми ћемо викати: Живио! — ако не, ми нећемо викати живио! Ако мету срећу пред нас, ми ћемо ићи напред; ако нам мету срећу за леђа, ми ћемо ићи натрашке (онда ћемо тек бити прави раци). — Ако останемо Срби, ми ћемо бити скромни и понизни; ако се помаћаримо, ми ћемо бити горопадни и бесни. — Ако нас послу шећером, ми ћемо бити слатки и бели; ако нас послу једом, ми ћемо бити горки и зелени, ако нас послу паприком, ми ћемо бити љути и црвени. — Ако нам не запуше уста, ми ћемо бити уставни; — ако нас пошљу у Америку, ми ћемо бити слободни; — ако нам оставе школе, ми ћемо бити учтиви и углађени; ако нам узму и школе и матицу и просветне заводе, ми ћемо бити неизображени и неотесани; — ако нас у аутономији нашој на кратко насаде, ми ћемо бити на кратко насађени; — ако нас претерају у очајање, ми ћемо бити претерани у очајању; — ако нас истерају из трема, ми ћемо бити екстремни; и т. д. и т. д. А из тога се види да човек данас не може имати програма за у напред ни у главним стварима, а камо-ли у оваким ситницама, као што су ова предавања. Та ето и пр. ни сам брудер Јаша није могао да да програма својој публици, — једно: што нема публике, а друго што није имао програма, него га је морао узјамити од Тисе, који га такођер не би имао да га није узјамо из северо-јужно-источно-западне Азије.

Дуге јесење и зимске вечери, изазвале су лане потребу наших јавних предавања.

Сад смо опет онде, где смо били лане у ово доба. Зато изволите бирати: или ћете да прекраћујемо продужење — или да продужимо прекраћивање дугих зимских вечери, — или можда да спојимо ове две потребе тако, — да не буде ни једно ни друго. (Као оно што се на прошлом нар. сабору спојили напредни и умерењачки елементи тако, да се у лубендињи изгубила и лубеница и диња.)

Узимајући на повољно знање ћутајуће одобравање ваше, да радим како знам, завршујем овај по новој моди: с ногу бачен увод и седам да почнем.

І. Предавање.

(које ће се штампати у 29. бр. „Стармалог“).

Деца се играју.

Пре неки дан десим се у мојем врту, који у поток такозвани „Месић“ (који тече од манастира истог имена) удара. Ту су се играла деца, а један из гомиле повиче: „Душане! Је л' тамо прота (ал не Фила, него дечко, кога су деца „протом“ звали). Кажи му да дође, да ватамо жабце!“ 5—во.

На „венчићу“ у Срп. читаоници.

Један мали малер (који може и другом пасирати).

Стари Грци су рачунали време по олимпијадама, а ми, чланови новосадске читаонице, рачунамо године по угоститељима. Колико година, толико нових угоститеља. Јанковић, Вихард, Златић, Смолници и Бошњак — тако се зову године од пресељења „Читаонице“ у нови локал на пијаци. Па као што године долазе и одлазе, тако и угоститељи наши. Данас је опет један на поласку и да би се лепо опростио своје публике, хоћу рећи, опростио са својом публиком, приредио је тако звани „венчић“, укњижеству названи „кренцхен“.

То је све лепо и не би спадало у „Стармали“, да случај није одредио, да мени том приликом пасира један малер, али такови, који може и другом младожењи пасирати, само што се други тим не фале, него ћуте и гледе да то пређе у заборав, а ја сам у интересу културне историје и трансценденталне филозофије обећао, да ћу сам себе метнути у „Стармали“.

У рестаурацији је било лепо друштво, наравно мушко. Ишто се по стародревном обичају наших прадедова у рестаурацији једе (сушта проза!) и пије (дивна појезија!), то и ми верни нашим у аманет нам остављеним обичајима, држасмо се чврсто и сложено тога кориснога посла до неко доба.

Незнам какав лермонтовљев зао демон ули мени у главу, да одем мало и у дворану, где се игра. Ту је било још лепше друштво, него што смо ми били. „Венчић“ је био доиста венчић красних играчица, а млади људи облетаху око лепих девојчица и младих госпођа, као лептири око краснога цвећа.

Ово и мене ослободи да приступим једној лепој и умиљатој Српкињици из З. гошћи у Новоме Саду, скојом сам имао част упознати се пре 2—3 године, кад беше у нашој вароши у гостима, и таман почесмо разговор, а немилостива војничка банда удари громко у један „валцер“ и игра отпоче.

Сада долази гореспоменути малер.

Ја сам још стајао поред госпођице и штудирао, како ћу се на најфинији начин уклонити из дворане, јер ја још нисам почео на забвама играти, доћи ће ваљда и томе време (та Сократ је у својој 70-тој години учио играти, ваљда онда, кад је бунику попио?). Штудирам ја тако, парови се већ окрећу, а дође један стари, иначе сваког поштовања достојни господин, доведе једног младог официра испог руке и представи га госпођици, на што ју овај позове на игру.

У исти пар опазим стари господин мене поред ње и не познавајући ме, запита ће госпођицу (поварујући на мене):

— Ово је без сумње ваш господин отац?

Земљетрес у Лисабону није могао потрести већма земљу и заљуљати је, него што су мене ове речи. Госпођица је одговорила до душе „О молим, није!“, и ухватила се са својим играчем у „валцер“. Околоседеће госпође нису хтеле из учтивости да се смеју, него се чињаху невеште, но ја им не би заиста могао замерити, да су се и смејале.

Отац! То је истина лепо име и није никаква увреда, ал' у породици имаде различних чланова, па како није стари господин посумњао, да сам који други члан фамилије, а то би мени много милије било.

* * *

Морал је од ове историје овај: 1) Никад не треба човек пре времена да иде на игранке, него ваља да чека док буде млађи. 2) Сигурнији је човек од малера у рестаурацији, него у дворани, где се игра и 3). Не ваља бити пре времена сед и ћелав.

Аб.

Језгра из говора владике Кенђелца

на вршачкој епарх. скупштини.

(Архипастирски штил).

Владика Кенђелац: — протест — пресуђен за велике преступе — ја сам суд — не можеш уватити ни за реп ни за уши — накаљао — мене је... правила свакојаким и „жандар-владицом“ — не трпим — постигуирати институцију — истражни акт — ја не говорим вама — нисам ја мало дериште — грдне контрадикције — ал ја мислим патријарх је у првој линији крив — нисам ни за ово, што сам данас — за мене је пензија, да се опростим Вршчана и Вршчани мене — с вама овај час престајем радиги — покарајте сја — дотужало и увету и оку да слуша и гледа — читајте јасније — отступите са тог клизавог пута — ја вам забрањујем — „Застава“ плаче — каква су то потрзања — маните се којекаквог бадрцања! — ваш бол није и мој бол — ћути, ћути, Проко, седи још коју годину, па кад напунити кесе, а ти реци збогом народе — сад ћу га позвати да ме прими за свог хаузк — о људи људи божији — мени је администраторство по вољи — да одложимо саветовања — спремио сам пријатељски ручак — позивам господу странце — имаде места за 20—30 особа.

Одговорна питања.

Шта је то булевар?

Булевар је то, кад Султан каже својим булама: „Не брините се, душице моје, знам ја шта радим; мудра сам ја зверка!“

За што је пољана Ракош, у близини Буда Пеште?

Зато, да би се она господа, која сада терају највећи раскош, могла сетити на Ракош, па да се мало тргну.

Зашто пакрачки владика Никанор Грујић седи у Качфали?

Зато, што је по народну корист сасвим шецко једно, а седео он у Пакрацу, а седео у Качфали?

Промућурни савети.

Ако си здраво паметан, учини се мало да си луд. Ако си здраво луд, учини се да си мало и паметан. Само тако ћеш добро проћи на овом свету.

Не мој се никад у вече гледати у огледалу, јер онда човек може да се уплаши. То нарочито важи ако си дротар, ојачар, или — егзекутор.

Кад видиш кога ђака у кафани како вешто игра калабријаса, немој да се мргодиш, него се радуј (што му ниси отац).

Ако хоћеш да не будеш мамуран, а ти никад немој пити јуче, него увек данас.

Кад поћеш у порезно звање, да платиш порцију, сврни најпре у механу па добро фруштукуј, — јер кад се вратиш из порезног званија, ко зна хоће-ли ти остати још која крајцара у џепу.

Р. Р.

Из школе.

Учитељ, како је почео у 11 сати, тако је читав сат говорио о разним земљама, људима, и обичајима. На последак рече: а то све проузрокује поднебије. — Па онда се мало трже и запита: „А знате-ли ви, шта значи то поднебије?“

На то ће устати један мали дебелко:

„Господине, ја знам! Ево баш сад поднебије, а то значи да треба ићи ручати.“

С.

И у другим варошима може се употребити.

Један пештански лист доноси ово „Припослано“: Геза Б. заљубљен је био већ три године дана у лепу госпођицу Јелену К., а и она је њега љубила. Отац девојчин је био грозан и није ништа хтео да зна за спарење овога љубећега се пара. Ови се договоре, да обоје дођу себи главе, да одузму себи живот. Но немилостиви отац дозна случајно за њихову намеру и осујети тај план врло лукавим начином. Он изјави Гези, да ће му дати своју кћер Јелену под условом, ако му донесе с поуздану сведоџбу, да је у *илејској улици близу Гивинтовог купатила одстојао по сахата*. Младић оде с погнутом главом и одсудном намером. Није дуго потрајало, а отац доби од њега ово писмо: „Драги господару! Ја сам био спреман, да живот свој жртвујем вашој госпођици кћери, али онако *кужан смрад* да по сахата у себе увлачим — то ми није могуће и ја се овим свечано одричем руке ваше госпођице ћерке“. Ђаволски план очин испао је даклем за руком. Отац покаже пун радости писмо својој ћерци, а ова одмах паде у несвест.

У Новом Саду би се могло захтевати, да остоји

ко по сахата у *рузмаринској* (нечуј вило!) улици или у *сокачићу* близу народног позоришта и т. д.

А и у многој другој вароши, нашла би се по која таква улица.

Предходно питање

неким српским књиџарима.

Ала, молим вас, зашто се ви не оградите против моралне и материјалне штете, коју вам чине неки турски листови прештампавајући ваше огласе, и заваравашући свет, да бајаги има и српских књиџара, које се не гнушају доћи у додир са њима?

Молимо за одговор, — да се према томе знамо владати.

Стармали.

Илустровано издање.

Мита је био јуриста. Све му је којекако ишло, ал највеће му је муке задавало — канонично право. То му није хтело ићи у главу, и увек се друговима својима тужио, како не може да зашамти, што је читао.

Ђаволан један, његов колега, Ђена, дође му једном весело, те ће рећи: Мито знаш шта је ново. Изишло је илустровано издање каноничног права, овај час видех код књиџара Штолпа у излогу.

Мита скочи пун радости и оде право Штолпу, да купи канонично право са разјашњујућим илустрацијама.

Слуга сам понизан!

Ђемо Брђанин.

Изјава.

Да не би свет наш помислио, да смо ми какви Осечани, ево и ми свечано изјављујемо, да се потпуно слажемо не само са оним епархијским скупштинама које су изрекле свој бол са горке повреде наше аутономије, него и са оним епархијским скупштинама, које нису имале прилике, да то изреку.

Ђира и Спира

Још и овај број шаљемо свима дојаконским нашим претплатницима, који још нису послали своју претплату за последњу овогодишњу четврт, молећи их да то што пре учинити изводе, како би им лист непрекидно и даље слати могли. Идући број шаљемо само онима, од којих нам је претплата стигла.

Наклада „Стармалог“.

Најновије књиге.

Домаће животиње ручна књига за учитеље основних школа приредио Мита Нешковић учитељ у Сомбору, издање књиџаре Мил. Каракашевића цена 1 динар или 50 нов.

За уредништво одговара А. Пајевећ.

Главни сарадник Абуказем.

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ
„ОРАО“
 ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР
 за годину 1881.

Овај највећи, најбољи, најлепши и по томе најјефтинији српски календар распрострањен је за ово шест година у више од 80.000 комада по свима крајевима где има Срба.

КАЛЕНДАРСКИ ДЕО „Орла“ уредио је проф. А. Сандић. Овај део доноси знамените године српске и опште, годишња времена, помрачења сунца и месеца, црквено рачунање времена, пасхалију, небесне знакове, сунце и планете, особито брижљиво израђену планету владара (са сликом). У сваком поједином новим и лепим знацима урешеном месецу стари и нови календарион, мене месеца, гатање о времену, предзнаке о години, радње месечне на дому и у пољу, народне и земаљске светковине, занимљиве белешке, статистику земаља и владара. — „Орао“ доноси и у своме седмоме лету за год. 1881 најодабранији забавни и научни садржај урешен уметнички израђеним сликама.

ЗАБАВНО-ПОУЧНИ САДРЖАЈ

„Орла“ за год. 1881 грана се на ове одељке :

НАРОДНЕ ЗАДУЖБИНЕ: 1. Животописи и завештаји народних добротвора : А. Герескога, Димитрија Голубовића, Лесе Павковића (од Т. К. Поповића) и Стевана Бадрљице. 2. Реч две о народним добротворима од П. 2. ПРИПОВЕТКЕ ИЗ СРПскоГ ЖИВОТА : 1. Мајка Црногорка од Т. Крстова Поповића. 2. Гробље, венчање и крштење, збиља из српског-турског рата 1877—8 од Борине добровољца. **ИСТОРИЈА НАШИХ ДАНА:** Мис Аделина Павлија Ирби, српска добротворка од Д. Ј. ЧИТУЉА : 1. Царица руска Марија Александровна. 2. Милан Костић прота бечејски. **КЊИЖЕВНИЦИ И УМЕТНИЦИ:** 1. Др. Јован Суботић. 2. Катарина Ивановића сликарка. **НАРОДНА ПРИВРЕДА:** 1. Два фрушкогорца о виноградарству од С. Симоновића. 2. Писмо уреднику „Орла“ (против гајења свилених буба) од Аце Орешковића. 3. Пабирци из пчеларства од Јована Живановића. 4. Пасуљица соја од др. Ђорђе Радића. 5. Чокотова уш — филоксера од К. Б. Гросингера. **НАРОДНО ЗДРАВЉЕ:** О алкохолизму, други чланак од др. Ђ. Натопевића. **ПЕСНИШТВО:** Каматник песма Змај Јована Јовановића. **БЕЛЕШКЕ** зарад разумевања слика. **ВАШАРИ И ОГЛАСИ.**

ИЛУСТРАЦИЈЕ

за „Орла“ 1881 израђене су брижљиво и уметнички у првим заводима у Бечу, ликови су махом дрвовези.

„Орао“ за год. 1881 доноси 35 слика на име:

I. НАСЛОВНУ СЛИКУ: Народни Добротвори, група из ликова А. Гереског, Д. Голубовића, Л. Павковића и С. Бадрљице. **II. ЛИКОВЕ:** 1. Царица Марија, 2. Мис Ирби, 3. Пушкин, 4. др. Ј. Суботић, 5. Катарина Ивановића 6. Милан Костић. — Вође либералне партије у Енглеској (7 сл.) **III. СЛИКЕ ИЗ СРБИЈЕ:** 1. Конак кнеза Милана у Топчидеру. 2. Конак кнеза Милана у Нишу. 3. Народна школа у Нишу 4. Српска православна црква у Нишу. 5. Град Соко у Србији. 6. Град Голубац у Србији. **IV. СЛИКЕ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ:** 1. Мајка црногорска, слика Чермакова. 2. Црногорски поп. 3. Црногорка пред црквом чува оружје. 4. Црногорка чека драгога, слика Чермакова. 5. Црногорци у боју на арбанашкој страни. **V. СЛИКЕ ИЗ ПОЛИМЉА:** Голече на Лиму. **VI. СЛИКЕ ИЗ РУСИЈЕ:** 1. Туски тотор, слика Лебедева. 2. Први пољубац, слика Димитријева. 4. Козаци пред Цариградом, слика Карамзинова. 5. Руска сељачка кућа. **VII. ЕКОНОМСКЕ СЛИКЕ:** Пасуљица соја; филоксе ра (4 слике). **VIII. ПЕСНИЧКЕ СЛИКЕ:** Шајлок (уз песму „Каматник“).

У календарскоме делу има изрубрицирани листова за бележење.

„ОРАО“ за годину 1881 штампан је на углањеној артији а стоји само 50 новч., за Србију 1 динар.

Наруџбине из Србије прима наш главни комисионар књижара В. Валожића у Београду, који даје према наруџбини рабат од 20—25% — Наруџбине из осталих крајева упућују се на потписану штампарију. Растиривачима према количини наруџбине дајемо књижарски рабат, а који поруче за готово добијају још већи.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у НОВОМЕ САДУ, издавалац „Орла“ и „Царића“.

РЕД ПЛОВИДБЕ ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА.

Од 21. Априла (3 маја) 1880. до даље наредбе.
 Нови Сад-Земун: сваки дан изузимајући Фторник у ½ сати по подне.
 Нови Сад-Тител: средом и недељом у ½ сати по подне.
 Нови Сад-Оршава-Галац: и Рушчук-Косполи: по недељником, четвргом, и суботом ½ сати п. под.
 Нови Сад-Пешта: сваки дан изузимајући петак ½ сати пре подне.
 Нови Сад, 20. Априла (2. маја) 1880.

У П Р А В А.

—17

ОГЛАСИ. КАСЕ

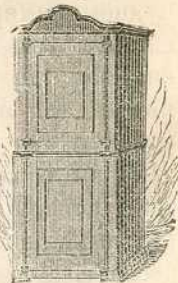
по најновијој американској системи, сигурне од ватре и п харе, из фабрике

ФЕЛИКСА ВЛАЖИЧЕКА

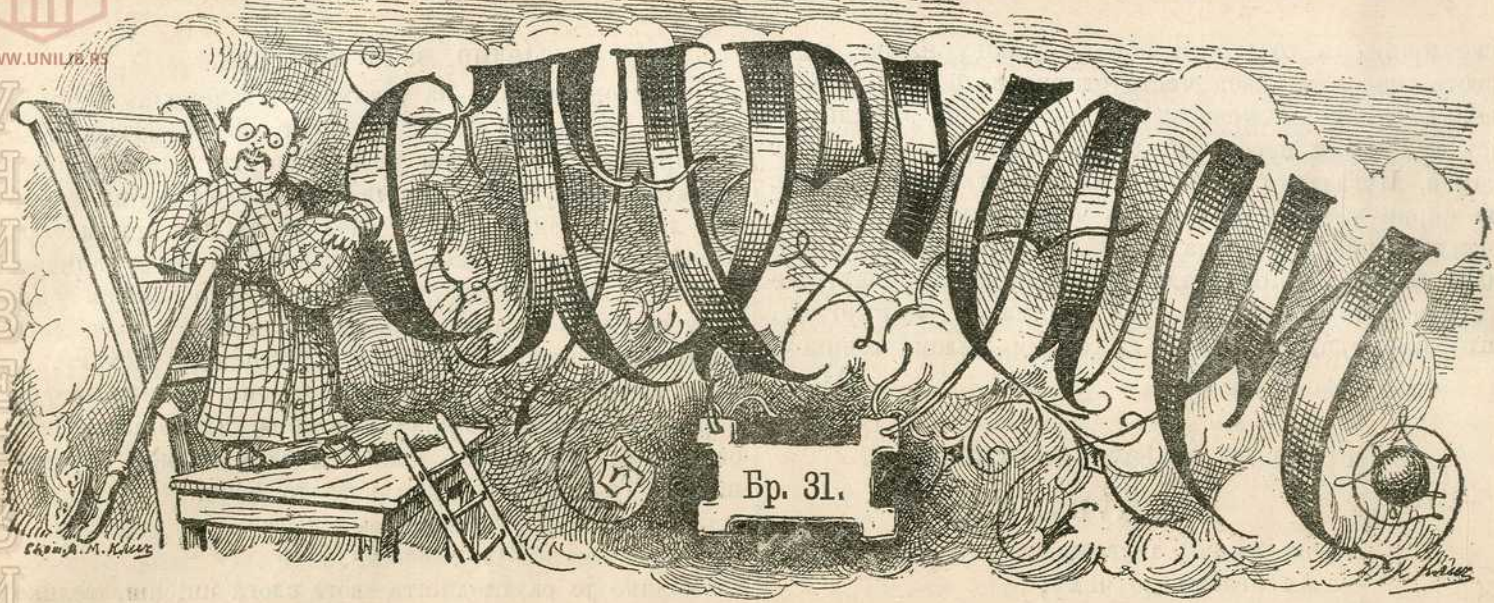
у Бечу,

у солидарности и каквоћи израде не уступају ни једној до сада познатој фабрици а у цени знатно јефтиније.

Наруџбине прима и одправља госп. Ђорђе Миличевић, трговац у Бечу, Lantzenhof, код кога се могу мустре видети и цене сазнати.

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Стармали“ излази 10. 20 и последњег дана у сваком месецу. Годишња цена 4 ф., погодишња 2 ф., на 3 месеца 1 ф. За Србију, Црну Гору, и друге крајеве на целу годину 50 гр., на по год. 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

ИЗДАЊЕ ШТАМПАРИЈЕ А. ПАЈЕВИЋА.
У Новоме Саду 10. Новембра 1880.

ГОДИНА ТРЕЋА

Писма и све што се тиче уредништва, нека се пише на адресу Др. Илије Огњановића у Новом Саду. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врсте.

Шетња по Новом Саду.

LVII.

Најсигурнији знак, да се зима приближује, то су сваке године, па ево и ове, позиви на „Беседу с игранком“. Ево и одбор новосадске читаонице позива на „Беседу“ и „озбиљно“ умољава наш женски свет, да дође „у што простијем оделу.“ Да ли ће оне тај „озбиљни“ позив „озбиљно“ и узети, то је друго питање. А треће је питање, шта је то просто одело? Је ли то одело, што га носе наше просте девојке по варошима и по селима? Ако је то, онда је то скупоценије одело, него наше господско. Јер наше просте девојке носе по сермије на себи: ту су свилене хаљине, сомотски јопнови, дукати и скупи украси, што све више вреди, него обична бела хаљина од тила са неколико пантљичица. Но све и ако дођу наше госпођице у богатом оделу, томе нису само оне криве, него више ми играчи, који смо навикнути, да само оне госпођице позивамо на игру, које су лепо и циврасто обучене, а које су према позиву дошле у чистој скромној хаљини, а ми их и не гледимо. Докле год тако будемо радили, нећемо дочекати, да се оне нашем позиву, да „у што простијем оделу изводе доћи“, одазову. Него би ваљало овако радити: Играчи ваља да узимају само оне госпођице и госпоје за игру, које су доиста дошле у обичном оделу, а оне циврасте нека седе, па ако се тако договорно ради само на једној „Беседи“, онда можемо бити уверени, да ће на идућим игранкама, све наше лепотице појављивати се у скромном, јефтином оделу, које се није куповало само за оно једно вече, него које се може носити и у цркву, у променаду, при посетама и т. д. Онда ће нам без сумње и пуније бити дворане, те и већи приход на

дотичну, добротворну целъ. Јер није лако човеку средњега сталеза, који има три кћери бацати новац на три-четири кицошке хаљине, које служе само једно вече, а донесу се кући покидане и издеране, те се после малим сестрицама праве хаљине за лугке или се покрива у „шпајзу“ маџун и маст, да мачке не лижу.

Уједињеној омладини српској не допушта дакле висока влада, да може постојати и држати своје скупштине. Наравна ствар, омладина је истакла као целъ свога рада „просвету“, да је истакла „двобоје, пуцање једно на другог из револвера и т. д., као пештанска „Народна касина“ онда би ваљда могла постојати. Али „просвета“ Мађарима не треба! Јер кад су протерали из Пеште немачко позориште, онда неби били конзеквентни, кад би на другој страни просветна друштва трпели. Иначе су у Пешти сви здрави, јер употребљују маријацелске капљице за стомак, виљемов крвчистећи теј, бонбоне од боквице, каву од смокава, анатеринску воду за уста и универзалну маст од шуге.

Што се тиче шетње по Новом Саду, та је сад већином променади и Дунаву управљена, јер смо сад опет постали Шајкаши, то јест стигле су шајке са воћем, и понамештане су скеде крај Дунава. Врло је мудро уређено, што човек не мора ићи у променаду и на Дунав преко пијаце, где су изложени сад пред зиму женски капуту, материје за зимске хаљине, где су златари са њиховим изложбама златних прстења, сатова и других украса, где су модисткиње са новим сада баш из Беча приспелим шеширима и т. д., те кад човек пролази туда са женом својом ради шетње, а овој очи запињу за излоге и непрестано би да уђе у овај или онај дућан, да штогод „види“, него је пут к Дунаву кроз дунавску улицу, где се продају мотике и ашови, виле и грабље, надгробно камење и рибар-

ске пређе, а то све не обраћа пажњу нашег лепог света на се и човек чисто одахне душом и не боји се, да ће доћи жена у искушеније, да зажели, да јој муж купи нове грабље или један леп надгробни камен. Исто тако ни човек не долази у искушеније, да сврне у киоск Шулов на чашу пива, јер је киоск затворен а и наша слатка Петермајерка не продаје више на променади сладолед и лимуну, те тако човека не стаје скупо оно мало „фергнигна“, што има, кад се шеће са својом милом женицом.

Аб.

Грађа за мађарски буквар.

LXXXVII.

Поток им је: **патак**;
— Ал неznam по чему;
Ваљда зато, јербо патке
Радо иду к њему.

LXXXVIII.

Ми кажемо! *туга*,
Мађар каже: **бу**;
— Страшно име, ху!
Да-ли њиме плаши она њега,
Ил он плаши њу!

LXXXIX

Србин каже *лекине*,
Мађар вели то је: *корпа*,
Да-л се једи Мађар младожења
Кад запроси цуру младу,
Па му *корпу* даду!

LXL

Србин вели; *рано*: Мађар вели **коран**;
За *коранство* ово
Многи веле гласно,
Да није баш рано,
Ал није ни касно.

Из школе.

I.

Учитељ: Кажу ти мени Васо, какву корист имамо од „земљописа“?

Ђак: Петнаест крајцара.

Учитељ: Како то?

Ђак: Па учитељ купи земљопис за 20 кр. — а нама прода за „тридесет и пет!“ —

II.

Катихета: (разјарено) Нисам ли вам казао да ову лексију треба да знате као „оченаш“!

Ђак: (горњогимназиста) Господине! то би моро прво „оченаш“ — учити.

III.

Катихета: Децо! данас ћемо учити „Николско Еванђелије.“

Један гимназиста: Молим Господине јел то оно, што га је написао „Евангелист Никола.“

Једно вече на Тиси.

Зазвони звонце на свакидање вечерње. Одем у цркву, те обавим своју дужност. Изиђемо на поље у порту, нузгред буди речено, порту, какве више у Српству нема. Она заузима простор од својих скоро два ланца, озидана је у наоколо са пет дециметара високим зидом, у ком су гвоздене летве утврђене. Докле је висина зида, дотле је насуте земљом ритском и ту је засађен парк, шеталиште, где се лети овдашњи женски свет шеће. Мушкарци немогу, имају друга посла, јер кад би се они шетали, ко би играо табеле и калабрија? А да нема калабријаса, била би српска појезија са једном дивном песмом сиромашвија. Та коме још није позната песма:

„Глиша, Нова и Васо
Играју калабр'јаса.“

па колико је са гледишта свога слога иписан, толико још више вреди са умиљате своје мелодије. Ако ћеш да знаш мелодију те песме, а ти интонирај: „јај де јај!“ и одпевај све, само у место последња два реда мађарског оригинала додај горњу песмицу као refrain.

Елем изађемо у порту, т. ј. ја и црквењаци, то беше сва публика свакидањих похађача.

„Господине!“ рече ми Ђура црквењак, „позвао вас је Нова и његова Јуца, да дођете на воденицу, биће погаче и паприкаша.“

Нехтедох у први мах ићи, али кад се опоменух, како сам једном у Бањалуци на воденици слатко јео погаче, решим се да одем и кажем црквењаку, да ћу мало доцније доћи, док обавим још неки посао код куће.

„А ја ћу вас на Тиси код код компе (скеле) причекати,“ рече Ђура и тако се растадосмо.

Кад сам обавио посао, кренем се од куће и дођем на Тису. Већ се беше сумрак почео хватати, кад дођем до чамца и запитам, које је воденица Нововакова и Јованова.

„Изволите господине“, рече ми воденичар, „ово је њин чамца, ја на вас чекам.“

„А где је Ђура?“ запитам.

Воденичар ми рече, да га није видео, да је у воденици само газдарица Јуца, а они други још дошли нису.

Причекам мало, да би и остали дошли, па да се заједно превеземо, јер воденица далеко на оној страни Тисе беше.

Али осталог друштва никако нема.

Досади ми се чекати, те ти седнем у чамца и одвезем се у воденицу.

Ту затечем газдарицу Јуцу, која онако лепих поповских приповедака знаде, и другог воденичара, где гњечи погачу, коју је у купцу замесио био.

Ватра на банку горела је на сву меру а над њоме висила је црпња, под којом ће се погача пећи. Варнице од чамових а сувих дрва скакаху на све стране, и ја као неук воденичарском животу врло сам се побојавао, да се воденица незапали, те сам на сваку искрицу мотрио, куда лети, да је утуљим.

Газдарица Јуца смејала се моме трчкарању, те ми напијаше час по час вино, које је у бардаку са

WWW.UNIJB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

собом донела, али ком су воденичари до мене већ близу дна дошли били.

Пијуцкајући по мало гледао сам, како воденичар погачу меси, како ју соли и папри, јер никад до тога доба нисам видио ни чуо, да се по погачи поспе ситна паприка. Но шта ћеш, кад смо међу Маџарима, те по нашој урођеној лакомислености лако примамо туђе зле навике. Камо среће, да примамо добре туђинске обичаје, неби нас тако нестало.

Док се погача месила и умесила, што је врло брзо ишло, јер кад она воденичарска рucherда притисне, ту застење и закрвца и сама воденица, а камол сирота погача. Нестало је њене првашње дебљине, те за два минута беше овака као што бива код невеште куvariце за пола сахата; — дотле црепња беше угрејана, те ти се латимо чишћења банка, које се на брзу руку доврши, почем банак беше раван као длан, јер су се на њему саме погаче пекле, те би се с тога с пуним правом погачарским банком назвати могао, а воденичари погачарима.

У том послу нашем затече нас ноћ, а друштва никако. Сад се брже пожуримо, да изсечемо месо за паприкаш, те удри, сеци делове као пола опанка велике. То је ишло све по такту клопотања воденичног. Сад се посече пет главица лука, две зелене и две зреле паприке, осоли се и опет се опапри са ситном паприком и пристави, кад смо погачу извадили, у котлићу на ватру.

Ноћ беше тавна. Из далека види се по гдекоја свећа преко у селу. Вашке лају на све стране. Совуљага кад и кад закрешти, а поред тога монотонно клопотање воденице, шуштање Тисе, која се од воденице одбија и кврцање кола воденичког, кад му се ајташи у воду загњуре и из воде изађу; неки је чудан упечаток у души мојој произвело. Тако сам се осећао, као да сам у некој празнини, камо нико и ништа недопире, где само дух Божији пролази тамо смо са гласом зујања бурнога ветра, и где се ја у неизмерном простору губим као зрно песка у пространом окејану. Једном речи изгледало ми је, као да сам неком невидљивом снагом из метежа земаљског пренешен у „абсолютно ништа“, где сам се и ја поред величине тога ништа и сам у ништавило претворио, те ми је и самог осећања о битности мојој нестало.

Тако сам се био заборавио, да у мало што нисам у коло упао, да ме у тај мах нетрже глас Јуцин, која викну: „ево их Господине, иду па још с гајдашем.“ Скоро сам се био љутио на Јуцу, што ме је узнемирила у сањарији, те ме ајташи нису собом одвукли, јер у онај мах ни мало ми тешко не би било, да сам се од овуд преселио у непознати свет. Удалим се од кола, те одем на воденичка врата.

Већ је била ноћ, те се ништа немогаше видети, али се чуло зујање прдаљке гајдашке и кад ветар јаче подуне, долазише амо по гдекоји гласови из рога.

Ништа није лепше него из далека слушати свирку и песму на води, кад се мало по мало слушаоцу при-

ближава. Чамац долазаше све ближе а гласи биваху све јачи и силнији. Ноћ тија и мрачна, невидиш, од куда гласи долазе, но ти се чини, да су се прсбудице старе Сирене, видиш старогерманску Лорелају, где са распуштеном мокром косом и раширеним рукама позива те неискусна у загрљај свој. Неиди јој ни корака на суерет, јер песма јој је мамак, оне беле пунане руке ледене су, а пољубац са оних румених усана њених не греје но убија. Бежи од Сирена, бежи од жена; јер сласти њине пуне су отрова; јер дражи њине су лажне: јер песма њина прелази у запеку за тобом, кад те нестане, кад се изгубиш.

„Но шта вам је опет Господине?“ повика Јуца, те ме ухвати за руку и повуче с врата у нутра. „Јестели ви при себи?“

„А зашто да нисам?“ одговорих јој.

„Та ето хтедoste да одете у Тису.“

Тако и беше, понујући у мислима другоме, у мало што и сам у ту погрешку непадох, од које сам друге хтео сачувати. Тако то бива на свету. Мислиш, да си бољи од другога, а ти то исто чиниш као и други.

Онај можда најпапетније чини, који слегнувши раменима помисли или рекне: „е на шта ћемо, кад је тако“.

У том дође и чамац, те ти се красно наше друштво попе горе у воденицу, те стадоше кашљати и кијати од силног дима, који се по целом простору раширио био.

Поседамо по џаковима и завезкама, те чекајући паприкаш, стадосмо низати причу за причом.

Јуца се наклатила на попове, те ти стаде о њима једну за другом низати. Штета, што их нисам кадар репродуковати. Остарио сам, па неможе мозак да ми задржи оно, што уво чује.

На то ће и гајдаш прихватити, окрену се мени: „

„Знате Господине! Био поп и гајдаш, те ће попа рећи гајдашу: је с' чуо ти море, од како је решкрип дошао, више имаш од сватова хасне негс ја, него хајде да ми мећемо у једну касу, што добијемо, па ћемо о покладама, кад сватови престану, делити добит на поле. „Па добро рече свирац, ја пристајем. Кад дођу покладе, стаде попа делити добит:“ ово теби, ово мени, ово теби, ово мени. Кад све беше подељено, запита свирац: „јели готово?“ „Јесте,“ одговори попа. На то гајдаш замане шаком, те фис попа по образу. — „Ајаој, убијо те Бог, шта учини?“ заваци поп. „Па ништа, дао сам ти полу од изванредног мога прихода,“ рече гајдаш, и ја сам добио две ћушке, дакле једна теби, једна мени. Нећу да затајим као ти што си затаио оног Ђурка, ког си добио од газда Пере.

Таман се ми сити насмејасмо, а вечера беше готова.

Скине се гвоздењак с ватре, пре поседасмо око њега, па удри, једи као да смо се најмили.

Али и јесте слатко јело на води. После вечере седели смо, диванили, певали, гајдаш свираше у свежице, док се једном несетисмо, да кући идемо.

Поседамо у чамац, те хајд нуз сватовску свирку гајдашку и Јуцину песму кренемо се дома путовати

Воденичар само крмани, тек кад и кад завезе веслом, јер смо под воду ишли, а чамац се башкари као оно добар коњ под добрим јахачем, па ти везе по Тиси као цура по Ђерђеву. Иде чамац све по такту гајдашког сватовца, није да иде брате, него све плива.

„Хуја, ту смо,“ рече воденичар, а чамац удари на пруд.

Изађемо из чамца, руковасмо се, те „лаку ноћ“ једно другом, па се разиђемо сваки на своју страну.

Нећу никад то вече на Тиси заборавити.

Арон.

Грађа за латински буквар.

X.

Ти Латини мора да су
Голијати били.
Помислите само
Браћо моја мила
Да је наша *коза* њима
Само *капра* била.

XI.

Сумњу зваху *дубиум*,
— Верујем, голуби!
Сумња уме још и сада
Умове да дуби.

XII.

Слугу зваху *министром*;
Но лепа парада!
— А ко ће да влада!

XIII.

Сламе су се бојали
Звали су је: *страмен*;
И јест страшно *сламњи* кров
Кад захвати *пламен*.

XIV.

Хиљаде им беху *миле*
— Не чудим се ни мало;
Коме не би биле!

XV.

Жаба им је била *рана*,
Као што је и данас
Још код *Талијана*.

XVI.

Чујте сад још неколко
Латинских *штикова*,
Глава им је била *вапут*!
Бог им био *Јова*;
Посуђе им био: *Васа*
Ребро им је био *Коста*.
И сад мислим да вам је
Латинскога доста!

Г а ш а.

Сажаљевајућа позоришна игра.

Лица:

Пера богаташ.

Гаша чувар.

Моја.

Ћира.

Стрика.

} сеоски лопови.

I ПРИЗОР.

(Пера и Гаша.)

Пера. Ја већ не знам шта да радим сваки дан све то мање дрва у шуми. Ја већем не знам како да се браним од тих лопова, сву ми шуму посекоше.

Гаша: Господине! узмите ме за вашег чувара а ја вам добар стојим, да вам те хуље нећеду више досађивати.

Пера: Пристајем Гашо! нека тако буде. Трингелд невали Гашо!

Гаша: (при поласку) Ил' ће ду ђаволи мене однети, ил ја њи укебати. (одлази).

II ПРИЗОР.

(Шума. Гаша сам.)

Гаша: Но, видићу ја те мајчине лопове, да ли ће ду сад красти, кад Гаша чува. А сад Гашо добро ће бити, да се на ово дрво попнеш, јер с висине ћеш моћи твојим соколовим оком далеко допрети (попне се на дрво). Аха баш добро зна Гаша шта ради, није Гаша бадава служио цара 12 година. А сад ће добро бити Гашо, да се мало ракије напијеш (пије) да, да, благо теби Гашо! да, како ли рече оно госп, Пера? да знам, трингелд невали Гашо (опет пије, затим поче да дрема, најпосле заспи!)

III ПРИЗОР.

(Шума. Ноћ густа као тесто. Лопови; Моја, Ћира, Стрика. Гаша на дрвету спава.)

Моја: Ала браћо, ово ми се дрво види као по најбоље (показује на дрво на којем Гаша спава. Секу дрво, дрво заједно с Гашом падне*) аха, баш добро, а сад на посао. (Ухвате дрво, те заједно с Гашом одвуку га. *)

Добро се сетио.

Брадобије обично не мећу на свој локал никакав цимер; али млади брица Јанко, кад је први пут отворио своју офцину, и то у простом селу, где је било и Срба и Немаца, измолвао је над вратима два медведа.

Питали га зашто то чини?

То је, брате, ради мојих муштерија Немаца, одговори Јанко.

А нашто Немцима твоји медведи?

Знаш, брате, медвед се немачки каже бер, а кад виде два медведа, казаће бер-бер, и тако ће знати да овде седи бербер.

С. —

*) Ао јадан Гашо худе ли си среће.

Моје врашко путовање по „Торонталу“.

Пре неки дан ме нанесе роми даба и криви Панта да идем у Кекинду да видим, хоће л' збиља грувати српска звона при освећивању чивуцке цркве. Даље да се уверим има ли прављене ракије и адвоката. — Што намислих то и урадох.

Опростим се са мојом Пулкеријом и децом, седнем на кола; Сепл ошине коње, и точкови већ зврјаху, мада је пут нешто и блавав био. Бацивши се у дубоке мисли, посматрајући наше слатине и сто јерова до Јазова; уздишем тужно јер мишљах у себи бог зна и јазовачка крава, оћу ли се жив и здрав дома вратити.

Од мога места путујући Кекинди морали смо поред јазовачке Ћуприје проћи, која се 4—5 дужи од мога рођенога местанцета удаљена налази. Јазово, то је место мађарско, немојте да помислите да је какова варош, већ сеоце, па се као гладна година отегло. Што се тиче наши слатина и јазовачког друма, то је заиста мајсторски удешено „ше филе, ше фарка“. Човек који је натоварио на своју грбачу 40 година, мора и дању добро беке избежити, а ноћу, што се више пута догађа да који јадник на јазовачком друму и нашим слатинама замркне, том је онда пала звезда са неба, и више пута ноћу мора руком по плоштарима да мери, дали је дубоко, можели преко ње или не, — Ћуприја ми остаје лево, незнам управо рећи, или је општина, или је „тиса таршулат“ саградио; кад је човек посматра заиста имаде диван изглед, налик је баш на Будапештанску, само што нема оних силних ланаца, иначе стоји и јазовачка на три ноге, па још дрвене. Кад од куће човек поће и на њу погледи, праве сремачке таљиге. Кад се пак човек из Кекинде дома враћа, онда представи себи драги читатељу влашка кола кад су пуна лонаца и тестија, па ће ти увек пред очима бити; нити ћеш се једити, што ниси имао среће видети је, по каквом је новом производу или полу сачињена. — Нешто има и покојног Тубе масла, јер је и мало херлава, као што и покојник беше. — Четири равна фата треба додуше поправити, па онда можемо и жмурећи преко Ћуприје; ал овако, јок вала преко брље, пак осто, а крепо, „тиса таршулату“ је све једно а шта га се најпосле и тиче, само ћути па плати; сваке се године натовари народу „тиса таршошаг“ на врат а кад се где што оправља, опет кукаван народ мора да своју марву убија.

Тако у разговору ја и Сепли преспемо срећно у Кекинду; звона грувају мислиш да је 48. година. Запитам једнога брацу, који се на ногама као јазовачка Ћуприја држао, зашто лунају звона? е мој господару, та Јуде свете цркву, и оче прота дозволио да звона српска лунају, баш на чивуцку параду, еј шта још наша вавтономија и Кекинда доживети неће. И сотим остави нас, и оде гунђајући даље. — Ја се пак латим свога посла, јер сам заиста имао много свршавати. Прво обиђем скоро 300 арендаша и биргаша; па где чудо деветнајстог века; да сам бар леку ради могао баба Кумрији прављене ракије наћи. Где сам год ракију коштао, питам каква је? одговор добра шљивовица и комовица. Еј јадан шта ћу сад како ћу баба Кумрији пред очи изаћи, како сам се клео, да ћу јој жељу испунити, ал се јадан преварих у рачуну. Завирим у нотис, да видим шта ми још треба вршити. Ја сам вам био човек писмен, знао сам добро есанити и у прсте а са кредом није ме ни сам Патела могао преварити, јер свакој сам ја баби морао у селу прорачунати, колико има пилића, ћурића, гущчића и јаја и бог те пита какав сам им бухалтерај морао водити.

Прво ми треба на штајер па на брунбук фрауфон Дротлауферићки 4 метера шљива за ангемаку, за 10 н, белила; 7 н, разенпулфера и 2 н. ситне наприке за шнуфовање, и заиста сам баш ја морао као писмен човек прву шнуфовати. Свршивши сав посао био сам баш зловољан, одем у гостионицу „Ујвилг“; незнам баш управо како се на француски каже, заповедим 9 пари од рена ко-

басица, и на сваки пар чашу од пива. Од силног натезања чаша, дође ми упамет несретна мисао, да сам једва могао оно мало од рена кобасица доручковати, па се почнем једити, та како и неби; помисли само драги читатељу, да у Кекинди ракије од шпиритуса и адвоката нема. Извадим мараму из шпага, да се убришем. Али незнајући да ми се паприка и шнофлулфер по џепу просуо, таку сам кијавицу добио да сам заборавио и доручак платити. Седнем на кола па збогом Кекинди збогом арендаши. Можете мислити како ми је било, тако сам се онаприо, да су ми све убраћене младе пред очима изилазиле. Кад сам год кинуо Сепли ми увек рече на здравље, док ми једном не додија, па га онако бечејски лупим преко очију, да су му све светлаци пред очима чардаш играли. — „Ај! сајт ир кшајд ум готес виле!!! рече шваба. Ово беше повод те смо обојица заћутали. Сепл ћути а ја кијам онако ирижки ваљада ће нас каква брља помирити помислим ја у себи.

Како смо се касно из вароши кренули, то заиста и замркнемо, Сепл је био кочијаш вешт као што наши веле „свира као шваба у гајде.“ До јазовачке Ћуприје фала богу дођосмо, упутили се нашим дерним слатинама. Сепли само тера, а ја како сам се мало кијања опростио то и задремам. Уједанпут западну кола, ја сам се морао из сна пробудити, јер сам се тако лепо о левчу ударио, да ми је заиста чворуга на глави одскочила. Ту се како тако изкобељамо и ми се полако опет даље кренемо. Помрчина беше као тесто, ми лутасмо по слатинама али све у залуд, јер никако дасе селу ириближимо. То је све тако трајало до 3 сата ноћу. Али за чудо да никад не знадосмо, где се налазимо, само вам знам рећи, да сам исте ноћи морао 9 пута метанисати пред јазовачком Ћупријом, и то само се дваред, тако шалећки ударио да сам и рог на челу занатио. У једанпут кола западну у неку јаругу Шваба додуше коње полива, али све је узалуд, тако су се кола лепо спремила у јаругу, да их ни 12 волова такоом шалом изчупати не може, а камоли Сеплови коњи, којима се о кукови торба вешати може. Но Сепли, шта ћемо сад? — ај дуне ветар, ми две људи, то малко љули, круци и фуксија рече шваба, онако љутито, да се све разлегаше мрачна и нема ноћна тишина. Друго нам ништа не остаје, већ ципеле доле с' ногу, па у брљу, те тако покваримо кола, и парче по парче изнесемо на суво. Сад поново склапај кола, и како је помрчина била, то ни у крај памети ми не беше, да сам каквога еспапа или пртљага у коли имао; те седнемо и крену смо се даље.

Шваба ми једном доцније рече: ај — ву синд ти квече? немарим нек звече, само кад сам се ја проштаре опростио. Сепли још непрестано викаше квече, квече, пруже тако се зову на француски шљиве. „Ум керни вогни“ дрекнем ја на Швабу и латим се за узде, те окренем кола и за 5 минута дођох оној дивној брљи и хтедох скочити с' кола онако момачки, ал' заплем за уздице, те паднем и разбијем њокалицу, али то мени ништа не сметаше; помолим се богу и спустих се у брљу, засучем рукаве па вади шљиву по шљиву. Тад ми дођоше у памети речи покојне врачаре баба Алинке, која ми често бацаше карте и пазуљ, јер сам јој био сигурна муштерија, а особито још ко момком. Једном ми рече, пошто нешто мало прогунђа кроз зубе: сине мој паргару слушај мој савет па се кајати нећеш. Кад се у Кекинду од куће кренеш, а ти направи тестаменат јер путу се рока не зна, а особито ти наши дерни торонталски друмови, који се о народном трошку и грбачи праве. Кад сам које како, оне дивне шљиве из проштаре покупио, и хтедох да се на кола попнем, у исти тренутак зазвони звонце на римској звонари; онда Сепли рече: ај мир синд терхем. И заиста кроз четврт сата бејасмо дома. Погледим себе у огледалу, сам боже ме опрости, ма гори сам био од обешењака, ципеле сам изгубио, или сам заборавио код брље, незнам зацело, где сам морао ципеле купити. Проклињао сам арендаше, адвокате чивуцку параду, фрауфон Дротлауферићку, шљиве, пап-

www.риву, вазепулфер, ђуприју и торонталске друмове. — И тако се ја фала богу са Сеплом дома налазим, али са одераним носом, и чврљугом на глави, а тешко да ђу више у Кекинду за живота ићи, ово ми путовање као дражајша успомена у памети остаде, и држим да је никада из главе избити неђу. Ако би се какви подузимач нашао, који би вољан био ђуприју гдегод градити, то нека се на мене обрати, да га баш на лицу места галантно о своме трошку одведем, како би и плап од јазовачке ђуприје могао узети; а уједно и да пут види, по ком сам ја, као писмен човек нођу лутао, и плоштару из које сам шљиве вадио заиста ће и пекмез главан бити, као и моје путовање, јер кад год се сетим мога путовања, тако сам добре воље, да сам често пуно чекмеже ситни и крупни онако бечејски опсовао, да је све грмило, у мојој немој одаји а како и неби, кад сам морао шестонедељни затвор код куће издржати, јер сам нагрђен био, да не могах од стида и срама ни маћи се.

Кнез Влајко.
из Торонтала.

У Ш Т И Ц И.

† На предлог г. **Кронића** закључила је и пештанска општина да иште сазив сабора. Добро би било да се и заостале општине пожуре, јер је ствар већ **кронична**.

§. Грчка комора закључује зајам од 150 мил. драхама. Богме и код нас у Новом Саду сад у ово предзимско доба захтева многа **комора** — зајам.

□ „Дервиш-паша“ се преселио са својим ђенералним штабом у **Белај**. Богме је с тим Улцињем прави **белај!**

Ѓ Загребачки потрес земље, ваља да потресе и срца наша, да будемо пострадаој браћи у помоћи.

† Гроф Карољи, који је у двобоју убио грофа Зичија, осуђен је на три месеца затвора. Бре срећа његова, што место убијства није написао какав чланак у новинама, те би могао бити на пет година осуђен!

= Ове благословене године има више бракоразводни парница, него сватова и венчања.

Аб.

Брат Мата имао је жену од оне феле, за које наш народ каже да су одвећ веште на језику, и да је једна кадра 20 вишкала надговорити. Једном крене се наш брат Мата на пут у Д. Уз пут сврати у механу по обичају на коју чашу, једну, две и т. д. те се брат Мата банатски накваси, те заспи. Неки враголан хтеде, да се мало нашали с брат Матом, те ће узети поштански рог, те брат Мати на уво стаде ужасно дувати. — „Не дери се жено!“ . . . — викнуће брат Мата кроз сан, мислећи да је код куће.

Душан.

Бачванске и банатске песме.

(Још нештампане.)

31.

Тешко долу, ди се вода слива
(Ко' што код нас на пијаци бива!)

32.

Зелен ора, дебо' лад,
Дај да пијем док сам млад,
Кад остарим престат' неђу,
Пијан и умређу.

33.

Месечина—да је помрчина,
Да се облак на месец навуче
Риза-пашу да неко потуче.

34.

Да знаш прести, к'о дику довести,
Да знаш шити, к'о ситно љубити,
Да знаш ткати, к'о што се — картати!

35.

Ала су ме наши оковали,
Од како су субвенцију дали!

36.

Зелен орах, лист му жут
„Шестер Лојд“ је нешто љут;
Шта га љути? — неко пита —
Бурмут од Полига.
Те он јадан тражи мира
И од Стражимира!

37.

Љубим „Лојда“, љубим и „Журнала“
„Лојда“ љубим зарад газдашага,
А „Журнала“ зарад хунцутшага.

38.

Овако се кућа тече,
„Фрише фире“ свако вече.

39.

Прође луче, „шлеп“ се за њом вуче,
Моја дика, то је анђо иети,
Својим „шлепом“ калдрму нам чисти:

40.

Тиса Зубу тио беседио:
Водем Раца коме име Аца,
И сплеткаша ком се име Јаша,
Вил' у њина пера буњевачка!

Скупио **Аб.**

Како је погодио!

Но комшија! рећи ће Мађар Србину: Хајде да се кладимо, ако погодиш колико банака имам у руци, добићеш сви пет, непогодиш ли, даћеш ми само једну фор. Е па гилт, има пет! — Ördögöd van, на комшија, видим да си бољи математикуш, него наш Тиса.

Душан.

Б у б н у о т е к а.

Један од бивши „ешкија“, који се сада у Бечу налази, писао је своје једном пријатељу у Б. следеће писмо, које са своје ориџиналности уз дозволу обе странке овековечавамо у „Бубнуотеци“ „Стармалово“.

„ Како си брате? Дунав ти твој, живиш ко патак у гребеначком песку. Ти дошао оно. Т. Бечлино? Си градиш сос њега весела? У Недеља нисум био на дорчољ код Тричку у Меана, није био мој Јуцу тамо; нисум ни ја. Да кажиш на Т . . . да ми пиши кој реч, ди ке да се бави? Што кеш да радиш ти? Океш да отвориш болта у то Ковин ил у то Ђурђева? да продавеш Смокву са Сува дрва. Си био сос Т . . . код Мата? Амар, амар се живи од кад ово Јоца код мене, да гу не може боље бити. Оке санчим да отиду без чизму куки, ко перо на оргош. Сад гу неда ђаво мир, оке да иду сос М . . . на Венеција да види страота на море, да види галије на које дошла газда Михајла фамилија из Скадра на Бојана.

Ја сум здрав, желим тебе то исто. Да поздравим тебе, баба Ката, на твој И . . . , Т . . . оно солар Коко, сва калфадија; на оно дофтор Тасић, оно мршаво Томо, на оно велико молер Милан Л., што гу диго кугла на голубачка црква; на оно гранатир Мита Антић; на мој брат газда Мато и његово газдарица и цело варош и сву село, јесум твој брат М . . . код Полак Херманди“.

Саопштио у верном препису **Неумитни.**

За уредништво одговара А. Пајевић.
Главни сарадник Абуказем.

Најновије књиге.

Годишњак, велики срп. народни илустровани календар за просту годину 1881. Уређује А. Сандић. Издање Браће М. Поповића у Новоме Саду. Цена је овом календару само 33 новчића.

Поуке о васпитавању деце у родитељској кући. За образованије српске матере и за употребу у вишим девојачким и учитељским школама написао Др. Војислав Бакић професор Ово је дело наградила „Српска Матица“ из закладе Ј. и Т. Остојића. Цена 60 нов. — 1 дин. 20 пара Сомбор, наклада Миливоја Каракашевића 1880.

Не укради. Приповетка за децу (По немачком.) Издање Србина-Милоша Грабовачкег. У Земуну 1880. Штампарија Милоша Грабовачког. Цена 6 новч. или 15 пара д.

О Механизму у школој настави предавање дра. В. Бакића професора држано 6 Априла 1880 г. у учитељском збору у Београду (прештампано из „Школског Листа“) цена 15 нов. у Сомбору издање књижаре Миливоја Каракашевића.

Домаће животиње ручна књига за учитеље основних школа приредио Мита Нешковић учитељ у Сомбору, издање књижаре Мил. Каракашевића цена 1 динар или 50 нов.

Српски Соко велики илустровани календар за просту годину 1881 која има 365 дана. Уређује др. Милан Ђурђевић, комисионо издање српске књижаре браће М. Поповића у Новом Саду. „Српска народна задружна штампарија“ 1880 цена је 50 нов. или 1 динар.

Овако кеш твоју ћерку васпитати писма Елвире Зињани с талијанског превела Петрослава Томановић издање књижаре Луке Јоцића и друга у Новоме Саду. 1880 цена 12 новч.

При основи из рачуна у основној народној школи са обзиром на нове мере. Ручна књига за учитеље по Шуберту, израдио Миша Т. Фрачковић народни учитељ. Издање накнадне књижаре Луке Јоцића и друга у Новоме Саду 1881 цена 15 новч.

Путовање по новој Србији пише Светен Л. П. издање српске књижаре браће М. Поповића у Новом Саду свеске пета, цена 20 новч. или по динара у Београду добити се може у књижари Андрије Пурића, Васина улица и Велимира Валожина.

Мађарско језикословље у практичним примерима. По наставном плану високог министарства просвете од 29. јун. 1879. за српске основне школе уредио Јован Илчић, управ. учитељ. I. Свеска. За II. разред. Издања књижара Луке Јоцића и друга у Новоме Саду. Цена 20 новч. комад.

Романи Милована Видаковића. Велимир и Босиљка. Издање књижаре Браће М. Поповића у Новоме Саду. Цена 1 форинат.

Упутство за наставу у рачуну у народној школи. По књига (1—100.) За други разред српско-народних школа пи Ернсту Хенчу израдио Аркадије Вуковић учитељ. Нов. Сад издање књижаре Браће М. Поповића.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Српска књижара Браће М. Поповића
у Новоме Саду.

Најновије књижевно дело Јаше Игњатовића.

АДАМ И БЕРБЕРИН ПРВИ ЉУДИ

ШАЉИВА ИГРА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ.

Формат осм. — дебљ. 10 таб. или 160 стр.

 Цена 60 новч.

са насловном сликом главне особе

ЂОКА ГЛАЂЕНОВИЋ

и додатим мотом К. Трифковића:

Бербери су први људи
То је стара ствар,
То неможе свако бити
За то треба дар . . .

Давно изчекивани свршетак врло занимљивог романа „Трпнен спасен“ у илустрованом листу „Србадија“ започет, који написа познати наш романо-писац Јаша Игњатовић, — довршен је ево сада и прерађен у облику шаљиве игре позоришне. — По суду стручњака дело ово исладе писцу за руком да неможе боље бити. — Своју многогодишњу студију о берберину Србину, који што но реч брије свет од Цариграда до Лондона — изнео је писац у књизи овој да речемо управо фотографисано. — Главна особа Ђока Глађеновић јест фасотна потрефљена слика берберског калфе, кичоша и оштроумнога мудријаша; који уме и вредан бити и досетком свакога позабавити па и надмудрити. — Позоришни комад овај — колико је игра шаљива за позорницу — толико је и још већма забавна књига за читање, **какве** је мало у нас у данашњој књижевности забавној ко купи пет комада уједанпут добија шесту књигу на дар.

У Новом Саду на Аранђел-дан 1880.

Српски књижари и књигоиздавци
Браћа М. Поповићи.

Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду 1880.